

Sosiaali- ja terveysministeriöltä on tullut kaksi lausuntopyyntöä luonnoksista hallituksen esityksiksi, jotka koskettavat laajasti sekä lääkkeiden käyttäjiä että Farmasialiiton jäseniä. Lausuntopyynnöt sisältävät esitykset apteekkitalouden uudistamisesta, itsehoitolääkkeiden myyntikanavan laajennuksesta ja niin sanotusta apteekkityön sujuvoittamisesta, sekä tiedonhallinnan kokonaisuudesta.

Farmasialiitto jättää lausuntonsa elokuun puoliväliin sijoittuviin määräaikoihin mennessä ja lausunnot myös julkaistaan tuolloin kokonaisuudessaan verkkosivuillamme.

Harmittomat itsehoitolääkkeet?

Farmasialiitto teki jo keväällä 2024 jäsenilleen kyselyn liittyen itsehoitolääkkeiden myyntikanavan laajentamiseen. Jäsentemme vastausten perusteella teimme kannanoton, jossa totesimme, että itsehoitolääkkeiden myynnin osittainen vapauttaminen ei tue Petteri Orpon hallitusohjelman tärkeää tavoitetta rationaalisen lääkehoidon toteutumisesta.

Jäsenemme ilmaisivat huolensa hoitoon ohjauksen viivästyemisestä ja turhien lääkehoitojen lisääntymisestä. Apteekkien farmaseuttinen henkilöstö osaa arvioida lääkkeen tarpeellisuuden ja varmistaa, että se sopii yhteen muiden asiakkaan käytössä olevien lääkkeiden kanssa. Farmasian ammattilaiset myös jättävät lääkkeen myymättä, mikäli he arvioivat, että asiakaan olisi viisainta kääntyä lääkärin puoleen.

- On vaikea ymmärtää, miten esimerkiksi ummetus- ja närästyslääkkeiden myyntiä ilman käytön tarpeellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden arviointia pidetään turvallisena. Ummetuksen ja närästysten taustalla voi olla useita eri syitä, jotka pitkittyessään ovat hankalia hoitaa. Lisääntyvä lääkkeiden käyttö sekä puutteellinen neuvonta ja lääkehoidon tarpeellisuuden arviointi lisäävät käsityksemme mukaan myös muun terveydenhuollon kuormitusta ja kustannuksia, Farmasialiiton puheenjohtaja **Maija Pirttijärvi** huomauttaa.

Läkehoidon tiedonhallinnan kokonaisuuteen liittyvässä esityksessä reseptikeskuksen tietosisältöjä laajennettaisiin kattamaan muun muassa potilaan käyttämiä itsehoitovalmisteita koskevat terveydenhuollon ammattilaisten tuottamat merkinnät.

- Itsehoitolääkkeiden lisääminen lääkityslistalle parantaisi kokonaislääkityksen hallintaa. Lisäys on kuitenkin vapaaehtoinen, eikä sitä tehdä ostettaessa itsehoitolääke apteekin ulkopuolelta. Muutos ei siis mielestämme tule olemaan vaikuttava lääkehoidon kokonaisuuden ja lääkitysturvallisuuden näkökulmasta, Pirttijärvi harmittelee.

Säästöjen vaikutus palveluihin

Reseptilääkkeiden lääketaksaa ehdotetaan leikattavan kaikissa taksaluokissa. Esityksen tavoitteena on 30 miljoonan euron säästö julkiseen talouteen. Uudet leikkaukset yhdistettynä jo muihin viime vuosina apteekkitoimintaan kohdistuneisiin säästöihin voivat tehdä osan apteekkeja kannattamattomiksi ja näin heikentää maan kattavan apteekkiverkoston säilymistä.

Asiakkaiden mahdollisuudet saada ohjausta lääkehoitoihinsa vähenevät, mikäli apteekkien aukioloaikoja supistetaan tai farmaseuttista henkilökuntaa joudutaan vähentämään apteekkareiden sopeuttaessa toimintaansa.

- Farmaseuttisen osaamisen väheneminen apteekeissa on kestävätilanteesta, jossa samanaikaisesti keskustellaan siitä, mitä apteekkitoiminnalta ylipäätään halutaan. Myös hyvinvointialueiden ja apteekkien välisen yhteistyön kehittäminen on vaikeaa, mikäli kummallakaan osapuolella ei ole rahaa eikä osaajia kehittämisen edistämiseksi, Pirttijärvi ihmettelee.

Apteekkiverolakia ehdotetaan muutettavan siten, että apteekkiveron perusteena olisi apteekin myyntikate liikevaihdon sijaan. Lisäksi veron perusteesta tehtäviä vähennyksiä ja veroasteikkoa muutettaisiin.

- Alalla vallitsee lähes yksimielisyys siitä, että apteekkitalous kaipaa kokonaisuudistusta. Nyt kyseessä on kuitenkin vain osittainen uudistus, johon kukaan ei ole tyytyväinen, Pirttijärvi toteaa.

Apteekkityön sujuvoittaminen

Esitysluonnoksesta löytyy myös kiitettävää. Esityksessä ehdotetaan, että apteekeille annetaan oikeus poiketa lääkemääräyksestä ja korjata lääkemääräyksissä olevia ilmeisiä virheitä tietyissä, tarkoin määritellyissä tilanteissa.

- Esitys on erittäin kannatettava. Lainsäädännön jäykkyys on estänyt farmaseutteja ja proviisoreita käyttämästä ammattitaitoaan asiakkaan sujuvan asioinnin edistämiseksi. Myös terveydenhuoltoa on apteekkien puolelta kuormitettu kohtuuttomasti kysymyksillä, jotka ovat turvallisesti ratkaistavissa farmaseuttisella osaamisella ja harkinnalla, toteaa Pirttijärvi

Tiedonhallinnan kokonaisuus

Esityksen myötä valtakunnallinen lääkityslista ottaa hyvän askeleen eteenpäin. Esityksessä ehdotetaan muun muassa, että lääkehoitoa koskevat tiedot tallennetaan nykyistä laajemmin Kanta-palveluiden reseptikeskukseen. Reseptikeskuksen tietosisältöön lisättäisiin jatkossa myös terveydenhuollossa tehdyt potilaan lääkehoidon arvioinnin tarkistusmerkinnät ja lääkehoidon huomiomerkinnot. Muutos koskisi myös farmaseuttisen henkilöstön yhdessä muiden ammattilaisten kanssa tekemiä lääkehoidon arviointeja ja lääkeneuvontatilanteissa esille nousseita huomioita. Tämä parantaa huomattavasti tiedonkulkua eri ammattilaisten välillä ja lisää lääkitysturvallisuutta.

Esityksen mukainen sosiaalihuollon palvelunantajien tiedonsaantioikeus Kanta-lääkityslistan tietoihin on myös kannatettava laajennus. Lääkehoitoprosessi on moniammatillinen toimintaketju ja kaikilla lääkehoitoon osallistuvilla tahoilla tulee olla pääsy lääkitystietoon. Sosiaalihuollon tiedonsaantioikeus parantaa asiakkaiden asemaa ja lääkitysturvallisuutta, kun sosiaalihuollon ammattihenkilöstöllä on pääsy ajantasaiseen lääkityslistaan. Tällä on myös merkitystä annosjakeluasiakkaiden lääkehoidon ajantasaisuuteen ja turvallisuuteen.

Luonnokset hallituksen esityksiksi löytyvät täältä:

<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=e89f0fb3-674b-429b-85ba-d8507d3060c8>

<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=a5ca1111-1456-4519-af42-6a43ab1628a4>

Yhteydenotot:

Maija Pirttijärvi
Puheenjohtaja
Suomen Farmasialiitto ry
040 778 4313